

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у листопаді 2025 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

День пам'яті жертв Голодоморів

22 листопада в Україні вшанували пам'ять жертв штучних голодів, зокрема Голодомору 1932–1933 років. За традицією цього дня українці запалили у своїх оселях свічки пам'яті за загиблими. Крім того, відбулася загальнонаціональна хвилина мовчання, а по всій Україні пройшли пам'ятні заходи. У столиці головним місцем вшанування став Національний музей Голодомору-геноциду. Президент України, військові, урядовці, громадські діячі та представники міжнародної спільноти поклали пшеничні букети-композиції до статуї дівчинки з колосками. На території музею проведено поминальну панахиду, яку очолили представники різних конфесій. 21 листопада у Києві пройшов десятий історично-мистецький діалог «Свічка пам'яті», присвячений Дню пам'яті жертв Голодомору. До розмови доєдналися заступник голови Українського інституту національної пам'яті В. Тилішак, історик В. В'ятрович, науковий співробітник Музею Голодомору А. Іванець і директор Дипломатичної академії України ім. Геннадія Удовенка при МЗС І. Осташ. В межах проєкту презентували виставку живопису О. Потапенка «Хліби», створеної до щорічної всеукраїнської та міжнародної акції «Свічка пам'яті». Організаторами заходу виступили мистецька агенція «Територія А» та Фондація Пилипа Орлика. 22 листопада у Національній філармонії України прозвучав концерт «Da Rasem Domine» у виконанні Національного академічного духового оркестру України під орудою диригента І. Стецького. Програма включала музичні роздуми про мир, віру і силу людського духу від композиторів різних країн, зокрема такі твори, як «Da Rasem Domine» Г. Мертенза, «Lux Auguste» Е. Вітакера та інші. До Дня пам'яті жертв Голодомору проводилися жалобні заходи біля пам'ятних місць, тематичні виставки та покази фільмів про Голодомор у музеях, бібліотеках і навчальних закладах. Зокрема Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого традиційно підготувала тематичну книжкову виставку, до якої увійшли хроніко-документальні й публіцистичні видання, статті з журналів, газет та наукових збірників, спогади та свідчення очевидців, літературні твори, що розкривають трагічну сторінку історії українського народу ХХ століття. Національний музей

Голодомору-геноциду вперше представив відреставровану картину «Рік 1933» В. Цимбала, створену художником ще в 1930-х роках у Буенос-Айресі (Аргентина). Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» оприлюднив на своєму сайті зібрання старовинних оцифрованих світлин під назвою «Ми є», що показує автентичне життя українців Лівобережної Київщини та Полтавщини до Голодомору. Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Івана Франка у цей день показав прем'єру вистави «Яків», що базується на архівних свідченнях про події 1932–1933 років на Черкащині (режисерка В. Трофименко). Тематичні експозиції, лекції, дискусії та авторські екскурсії організували Музей пам'яті жертв Голодоморів в Державному історико-культурному заповіднику «Межибіж» (Хмельницька обл.), Музей трагедії Голодомору на Миргородщині (Полтавська обл.), Музей спротиву Голодомору в Дніпрі, Музей геноциду «Територія пам'яті» в Одесі та ін.

Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка оголосив імена лауреатів відзнаки с Нагороду започатковано у 2019 році задля вшанування журналістів, видавців, науковців, громадських діячів, добровольців за вагомий внесок у дослідження Голодоморів в Україні, сприяння відновленню історичної правди про трагічні події минулого. Лауреатами у 2025-му стали автори публікацій про геноцид українців Ю. Брязгунов і М. Герасименко (Україна), М. Кочерга та Е. Статтафорд (США).

«День Гідності та Свободи – щодня і без вихідних»

Під таким гаслом цьогоріч в Україні пройшли тематичні заходи до Дня Гідності та Свободи – від кінопоказів і театральних постановок до класичних форматів меморіалізації. 21 листопада у Києві на фасаді Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка відкрили пам'ятну інсталяцію, присвячену Герою України, Герою Небесної Сотні – Андрію Мовчану. Прообразом нової скульптури став символічний софіт, на якому приземлилася пташка-горихвістка (Андрій Мовчан працював освітлювачем сцени в театрі Франка і був активним учасником Революції Гідності). Того ж вечора у театрі відбулася вистава «Майдан Інферно. Містерія на одну дію» за п'єсою Н. Нежданой у постановці маріупольського режисера А. Левченка. Організатори показу: Національний музей Революції Гідності, Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка, Перший недержавний театр Донеччини «Тerra Incognita» (Маріуполь – Київ), ГО «Мистецька Домаха». Окрім того, Музей Майдану представив у фойє Камерної сцени імені Сергія Данченка фотовиставку «Креативні миті Майдану», а біля столичного Головоштамту – експозицію «Коли й каміння промовляє. Про що розповідають артефакти з Революції Гідності», створену разом з Інститутом національної пам'яті. Також серед подій до Дня Гідності та Свободи: науковий форум «Революція Гідності: на шляху до історії» з фокус-темою «Майдан. Війна. Пам'ять: нові підходи та виклики меморіалізації» (Інформаційно-виставковий центр Музею Майдану); виставка «"За Правду!". Передісторія Помаранчевої революції» (Галерея

протестного мистецтва Музею Майдану); показ фільму «Гартовані люттю» режисерів Л. Калинської та Р. Батицького (мережа кінотеатрів «Планета Кіно»).

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

З нагоди свята Президент України В. Зеленський відзначив діячів культури та мистецтва державними нагородами і почесними званнями. Зокрема він вручив орден князя Ярослава Мудрого V ступеня директору – художньому керівнику Донецького академічного обласного драматичного театру (м. Маріуполь) Г. Дибовському та кінорежисеру, фотографу і воєнному кореспонденту М. Чернову. Орденом «За заслуги» III ступеня нагороджено: молодшого наукового співробітника відділу Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького Д. Ганжу (по смертності); головну зберігачку фондів Чернігівського обласного художнього музею ім. Г. Галагана М. Гриценко (по смертності); головного диригента Київського національного академічного театру опери С. Дідка; директора – художнього керівника Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва П. Качанова; співака, учасника гурту «The ВЙО», актора, телеведучого та військовослужбовця «Культурного десанту» М. Кувалдіна; режисера, блогера А. Птушкіна. Орденом княгині Ольги III ступеня відзначено заступницю генерального директора Одеської національної наукової бібліотеки О. Бельницьку-Мамонтову та хореографку, продюсерку, режисерку О. Коляденко. Почесне звання «Народний артист України» цього року отримали: артист театру та кіно В. Жданов; солістка опери Національного академічного театру опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка (Київ) О. Крамарєва; артист драми Національного академічного українського драматичного театру ім. Марії Заньковецької (Львів) О. Норчук; артистка драми – провідний майстер сцени Київського академічного драматичного театру на Подолі Т. Плащенко; артист Національного оркестру народних інструментів України, бандурист і військовослужбовець Т. Столяр. Також глава держави надав почесні звання, серед яких «Заслужений художник України» (О. Животков, Т. Сільваші); «Заслужений артист України» (Г. Бакланов, О. Валюк, В. Василенко, М. Головач, О. Грищенко, Р. Дзуринець та інші актори, музиканти, диригенти); «Заслужений майстер народної творчості України» (Л. Лисюк, О. Шинкаренко, О. Щур).

Вшанування пам'яті

До 120-річчя від дня народження художника та підпільника УПА Ніла Хасевича у Рівненському обласному краєзнавчому музеї відбулося відкриття виставкового проєкту «Ніл Хасевич воїн, митець, легенда». В експозиції представлено матеріали з графічними роботами автора: копії його ескісів, проєкти відзнак, дереворити, карикатури, а також випуски газети «Орленя». Доповнили виставку сучасні роботи лауреатів премії імені Ніла Хасевича. Також в межах проєкту пройшла презентація книги «Сухівці: останній бункер Ніла Хасевича» від автора М. Федоришина. Видання простежує життєвий шлях митця, містить розділи, присвячені вшануванню пам'яті та музеєфікації. Зі

свого боку Львівський історичний музей розгорнув ювілейну виставку «Ніл Хасевич: відомий і невідомий», що складалася з сотні робіт Н. Хасевича з фондової збірки. Серед них – листівки, карикатури, проекти прапорів, печаток і бланків для українського підпілля. Національний банк України випустив нову пам'ятну монету «120 років від дня народження Ніла Хасевича» в серії «Видатні особистості України». Дизайн виробу номіналом дві гривні створила А. Іванова, а скульптором виступив В. Атаманчук.

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

14 та 15 листопада у Києві тривали шості «Медіадні Премії імені Георгія Гонгадзе» – щорічна конференція для журналістів, дослідників, діячів культури, активістів, що включала публічні обговорення, інтерв'ю, воркшопи та експозиції. Цьогоріч говорили про ключові виклики сучасної журналістики, роботу медійки Сил оборони, інституційність, вплив грантової підтримки та роль медіа у формуванні пам'яті про війну. Під час конференції відбулися два публічних інтерв'ю: з журналістом і публіцистом В. Портниковим та з журналістом Д. Хилуком, який понад три роки провів у російському полоні. Крім того, одну із зон «Медіаднів» було присвячено подкастам «Синхрони війни» від журналістики та письменниці Є. Подобної, які розкривають досвід конкретних людей, що висвітлюють війну. Премія імені Георгія Гонгадзе також долучилася до акції «Порожні стільці» (організатори – Український ПЕН і Центр громадянських свобод) – на заходах порожні стільці символічно представляли кожного, хто зараз у полоні.

Благодійність

Учасники хору «Гомін» переказали один мільйон гривень на допомогу мешканцям Тернополя, які постраждали внаслідок російського обстрілу 19 листопада. До ініціативи також долучилися Львівський органний зал і театральна агенція *TEATR.org.ua*.

Рівненський академічний обласний театр ляльок відправив військовим другого механізованого батальйону 118 Окремої механізованої бригади автомобіль. Автівку придбано завдяки добровільним грошовим внескам від працівників і відвідувачів театру.

Українська співачка *Domiu* (М. Довгаюк) передала на потреби ЗСУ понад пів мільйона гривень, які зібрала під час сольного туру. За ці гроші фонд Андрія Хливнюка закупив необхідне спорядження для трьох бригад.

Культурні проєкти

7 та 8 листопада в центрі сучасного мистецтва «ЄрміловЦентр» у Харкові відбувся фестиваль «Проект 97». Програма включала дискусії, публічні інтерв'ю та лекції. Тема обговорення – вплив культури на формування доброчесності як цінності суспільства. Серед учасників фестивалю: культурна менеджерка С. Челяк, театрознавиця Я. Партола, військовослужбовець і драматург М. Курочкін, військовослужбовець, письменник і художник В. Пузік, співробітниця

Харківського літературного музею, кураторка колекції 1920-х М. Куценко, представники антикорупційних ініціатив, а також провідні журналісти-розслідувачі України. Подію організовано в партнерстві з Харківським літературним музеєм.

3–5 листопада у Волинському академічному обласному ляльковому театрі в Луцьку пройшов ХХІХ Всеукраїнський конкурс професійних читців імені Лесі Українки, заснований Національною спілкою театральних діячів України задля популяризації українського мистецтва слова. До участі цьогогоріч було допущено 16 фіналістів із різних міст України (Києва, Львова, Івано-Франківська, Сум, Запоріжжя) та Волині. Виступи виконавців оцінювало професійне журі під головуванням актора Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка, театального режисера Т. Жирка. Гран-прі конкурсу здобув дует – О. Лука та С. Домарат, студентки Львівського національного університету імені Івана Франка.

Театр

Від 22 листопада у Львові, Івано-Франківську та Києві тривав фінальний етап VII Всеукраїнського театального фестивалю-премії *GRA (Great Real Art)*. Протягом дев'яти днів члени міжнародного журі у трьох містах переглянули 14 вистав, відібраних із понад сотні заявок з усієї України. Церемонія нагородження лауреатів відбулася 1 грудня у Київському національному академічному Молодому театрі. Цього разу найкращою драматичною виставою великої сцени визнано постановку «Процес» режисера Д. Петросяна (Київський академічний драматичний театр на Подолі). Також серед переможців: драматична вистава камерної сцени «Я, "Побєда" і Берлін» (Національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької); вистава-рефлексія на події російсько-української війни «Військова мама» (Театр ветеранів); експериментальна вистава «1975» (Івано-Франківський національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); вистава для дітей, підлітків та сімейного перегляду «Хлопчик зі скрипкою в серці» (Рівненський академічний обласний театр ляльок); музична вистава «GAIA-24. Opera del Mondo» (*Opera aperta*); танцювальна постановка «Брєхня» (Одеський академічний обласний театр ляльок). В індивідуальних номінаціях відзначено: О. Голдис за роль Йозефа К. («Процес») та за хореографію до цієї ж вистави; Я. Дерпака за роль Кузьми («Я, "Побєда" і Берлін»); режисера Д. Петросяна («Процес»); Б. Хойніка та М. Сремац за сценографію і костюми («1975»); композиторів Р. Григоріва та І. Разумейка («GAIA-24. Opera del Mondo»); О. Гриценко за найкращий сучасний драматичний текст (п'єси «Я повернуся»). Засновником і організатором фестивалю-премії *GRA* є Національна спілка театральних діячів України.

20–24 листопада на сценах Київського національного академічного Молодого театру та Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка вже вшістнадцяте пройшов драматургічний освітній фестиваль-конкурс «Тиждень актуальної п'єси», створений громадською організацією «Центр Текст». Завданням проєкту є розвиток української нової драми, її популяризація

та презентація широкій аудиторії. Цього року на конкурс було надіслано 88 авторських текстів, з яких експерти сформували короткий список із 10 творів. Перше місце розділили два тексти, отримавши однакову кількість рідерських вподобань – «Вийти за Межу» (Н. Зарицька) та «Текст для театру» (А. Романова). Також визначено 5 переможців конкурсу для молодих драматургів «Тиждень Young». В межах «Тижня актуальної п'єси» відбулися перформативні читання фіналістів, а також публічні дискусії та драматургічні майстер-класи.

У листопаді столичні театри презентували глядачам нові постановки: «Реквієм» В. А. Моцарта як спільний проєкт із Національним будинком музики, «Наш клас» за мотивами п'єси Т. Слободзянека (Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка); «Портрет Доріана Грея» за романом О. Вайльда (академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я»); «Я піду в далекі гори» за мотивами життя та творчості В. Івасюка (академічний театр на Печерську); «Військова мама» за п'єсою А. Сарнацької від Театру Ветеранів (Театр Драматургів).

Також серед театральних прем'єр цього місяця вистави: «Бридські явища» за п'єсою А. Бондаренка (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. Марії Заньковецької); «Сам на сам» за п'єсою ветерана М. Фатєєва (Львівський академічний театр імені Леся Курбаса); «Я не покинув Україну», створена на основі реальних історій українських ветеранів, а на сцені, окрім акторів – учасники бойових дій (Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр); «Загадкові варіації» за п'єсою Е.-Е. Шмітта (Закарпатський академічний музично-драматичний театр ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв в Ужгороді).

7 листопада Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. Василя Василька відзначив своє сторіччя. Програма ювілейного місяця включала спеціальні події, як-от виставу «Тіні забутих предків» у режисерській інтерпретації І. Уривського, музичну постановку «1900-й. Легенда про піаніста», джазовий концерт Театрального бенду до 100-річчя театру за участю французького музиканта Б. Струбера та виставу «Карпатський вестерн» від режисера-постановника М. Голенка.

4 листопада у Дніпрі стартував всеукраїнський тур вистави «Мами» за творами М. Матіос Рівненського обласного академічного музично-драматичного театру (режисерка – А. Чорнойван). Показ пройшов у театрі «Драміком» двічі – вечірній для всіх бажаючих і благодійний для матерів, які пережили біль втрати. Після Дніпра виставу презентували у Львові, Києві, Чернівцях, Харкові та Одесі. 20 листопада в Експериментальному театрі «Адреналін» у Луцьку Київський академічний театр «Золоті ворота» показав виставу «Love revolution» за оповіданнями М. Йогансена, В. Підмогильного, А. Кримського та М. Хвильового (режисерка – Н. Сиваненко).

Хореографічне мистецтво

8 та 9 листопада у Житомирі пройшла X Міжнародна хореографічна асамблея імені Наталії Скорульської, присвячена 110-річчю від дня народження

української балерини та хореографки Н. Скорульської. Подія зібрала учасників із різних куточків України та зарубіжжя, включаючи Польщу, Іспанію, Словаччину, Македонію, Грузію та Молдову. У програмі асамблеї: Міжнародний хореографічний конкурс ім. Н. Скорульської; Міжнародний конкурс «Лісова Пісня»; перформанс «Снігова Королева» на музику М. Скорульського; майстер-класи з класичного та сучасного танцю; Гала-концерт і нагородження. Виступи конкурсантів оцінювало журі на чолі з н. а. України, прямою-балериною Національної опери України К. Кухар. Кубок Гран-Прі Х Міжнародної хореографічної асамблеї отримали О. Гріцишина та В. Хованов (Київський державний фаховий хореографічний коледж імені Тетяни Таякіної).

Музика

10–21 листопада у Києві відбулася друга ediцiя міжнародного фестивалю *Kyiv Baroque Fest-2025*. У програмі – концерти, лекції, дискусії та прем'єри за участі провідних виконавців ранньої музики з Європи та України. Цьогорічну тему *Take Five!* було зосереджено на композиторах, які формували європейську барокову традицію: Г. Шютц, Г. Ф. Гендель, Д. Скарлатті, Й. С. Бах та М. Березовський. Фестиваль запропонував слухачам нові інтерпретації їхньої творчості та несподівані зіставлення стилів і культур. *Kyiv Baroque Fest-2025* організовано Міністерством культури України разом із Національною філармонією України, *Open Opera Ukraine* та Національним будинком музики. Також проєкт вперше співпрацював з українським інклюзивним брендом *FREEki*, створивши дизайн фестивального мерчу.

Протягом листопада у Львівському органному залі тривав XV Міжнародний органний фестиваль. Цьогорічний ювілейний захід пройшов під гаслом «Музика, що дарує світло і натхнення» та об'єднав 18 концертів, включаючи виконання творів європейських композиторів та презентації найбільшого історичного органу України. У програмі – великі симфонічні прем'єри, як-от Концерт для органа з оркестром О. Родіна, поєднання органа з відеоартом, електронною музикою та іншими інструментами. Серед учасників фестивалю – провідні українські органісти О. Мацелюх, С. Позднишева, О. Стрілецька, М. Новакович, В. Дворовий, а також запрошені музиканти з Польщі, Литви, Києва, Ужгорода, Чернівців та Вінниці.

15–23 листопада у Львові проводився XXII Міжнародний фестиваль давньої музики. Цю ediцiю присвятили засновнику фестивалю, хормейстру, досліднику давньої музики Роману Стельмашуку, що 10 років тому відійшов у засвіти. Концертні програми втілили іноземні й українські колективи та солісти, серед яких – Оркестр старовинної музики Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка, *A Cappella Leopoldis*, Ансамбль давньої музики «Terra Barossa», Струнний квартет «Фенікс», Львівська національна академічна чоловіча хорова капела «Дударик». В межах п'ятих подій музичного проєкту кожен слухач міг обрати, що ближче йому було до душі – звучання хору, камерного оркестру, барокових інструментів, труби та органу, або ж зануритись

у світ оперних арій. Два концерти хорового співу було присвячено українській традиції. Перша подія, присвячена пам'яті Романа Стельмашука, складалась з духовних творів доби бароко – від музики анонімів до М. Березовського й А. Веделя у камерному виконанні *A Cappella Leopoldis*. Друга українська програма звучала вже на закритті фестивалю – це масштабне дійство від хорового колективу «Дударик», який разом зі струнним квартетом «Фенікс» створив життєствердний фінальний акорд заходу.

Візуальні мистецтва

1 листопада у Національному музеї «Київська картинна галерея» розпочалося Триєнале сценографії імені Данила Лідера «Київська школа». Експозиція презентувала творчий доробок понад 20 українських художників-сценографів різних генерацій, який реалізовано за останні три роки у вітчизняних та зарубіжних театрах. Тут можна було побачити макети, ескізи декорацій, костюми, фото вистав, авторські плакати тощо. Для відвідувачів організовано зустрічі з авторами, майстер-класи та мистецькі події. Серед учасників Триєнале – сценографи провідних київських театрів (А. Александрович, О. Гавриш, М. Левитська, А. Машковська, Л. Нагорна, С. Павліченко, С. Петровський, А. Савченко та ін.).

14 листопада у Національному музеї «Київська картинна галерея» в межах Міжнародного фестивалю сучасного колажу *CUTOUT 2025* пройшла виставка «КОД ІДЕНТИЧНОСТІ: Нація, Культура, Політика». Експозиція в Києві є головною подією цього річного фестивалю, доповнюючи проєкти в Парижі та Токіо. Вона об'єднала локальних митців, а також обрані роботи з *open call*, відзначені міжнародним журі, а це майже 400 творів 133 учасників з усього світу. На виставці представлено широкий спектр колажних технік – від паперового колажу до інсталяцій та об'єктів. Організатори виставки-фестивалю: проєкт *CUTOUT COLLAGE Art Project*, ініціатива #Моєміністерствокультури та *Kyiv Collage Collective*.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах презентовано нові виставкові проєкти: «Сучасне мистецтво вогню України» – понад 200 творів зі скла, металу та кераміки від митців із різних міст України (Центральний будинок художника); «Різні місця. 2 частина» – роботи 22 митців і мистецьких колективів з України та Польщі (Національний художній музей України); «Те, що болить» – фотографії, скульптури та живопис, що відображають досвід українців під час війни, зокрема, роботи Ю. Білака, Володимира й Олександра Микитенків, О. Іванової та ін. (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Олександр Сухоліт. Родина» – оригінальні літографії та добірка скульптур О. Сухоліта з приватних збірок і особистої колекції митця (Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва»); «Анатолій Куш: Парадигма гармонійного» – понад дві сотні творів скульптора, частина яких експонувалася вперше (міська галерея мистецтв «Лавра»); «Not For Sale» – експозиція українського павільйону з *EXPO-2025* в Японії (Національний центр «Український Дім»); «Ще всього лише кінець світу» – роботи українських художників К. Лисовенко, А. Никитюк, В.

Плісецького, Є. Степаненко, Ф. Тетянича, І. Тодуркіна, О. Штейн (*PinchukArtCentre*); «PLYN» – понад 40 робіт 19 українських митців: живопис, графіка, об'єкти та змішані техніки (київська вежа *Octo Tower*); «Поza канонoм» – картини В. Гуріна та скульптури С. Карунської (галерея «Imagine Point»); «Контекст простору» – живопис В. Бизова, Н. Корф-Іванюк, Д. Філатова та Є. Шаповалова (галерея «НЮ АРТ»); «Обладунок незламності» – цикл артоб'єктів Ю. Вакуленка (галерея «Vakulenko Art Consulting»); «До світла» – фото Влади й Костянтина Ліберових («М17» спільно з ДТЕК).

До кінця листопада у Львові тривав Тиждень скульптури 2025 під темою «Діалоги». Подія охопила з десяток міських локацій – від Стрийського парку та площі Митної до Львівської політехніки, *Jam Factory* та Театру Курбаса. Участь у фестивалі взяли понад два десятки українських та іноземних митців, чії скульптури було встановлено в різних локаціях. Серед них: 15 мініскульптур-інтервенцій у середмісті (Д. Шиманський), інсталяція «Бульбашка» навпроти Оперного театру та скульптура «Зажата» біля театру ім. Леся Курбаса (В. Семків), скульптура «Дідо» у Львівському скансені (С. Махно), інсталяція «Громовиця» на площі Митній (Р. Тремба), скульптура «Книга пам'яті» у сквері Бернардинського монастиря (І. Брезвин). Програма Тижня включала також виставку «Гліптотека» в Національному університеті «Львівська політехніка», експозицію «Час невігласів» у просторі «МОНО» (конкурс молодой скульптури), публічні обговорення та перенесення забутих фрагментів скульптур у спеціально створений Павільйон Спадщини. Організатори Тижня скульптури 2025: Львівська міська рада та обласна військова адміністрація, «Я Галерея», «Сoma – Сучасний музей мистецтва», Фундація «ЧервонеЧорне».

У містах України було відкрито виставки: «ХЕРСОН: НЕ/вкрадене. Штудії та омажі» – інтерпретації та твори-присвяти викраденим з Херсонського художнього музею роботам, створені художниками зі всієї країни, серед яких М. Вайсберг, О. Животков, Г. Гідора, В. Шерешевський, П. Кузнецова та ін. («Zenyk Art Gallery» у Львові); «Tagebuch. Щоденник» – живопис графічного дизайнера та військового І. Губенка (простір «INDEX» у Львові); «Інтро» – графіка та живопис Н. Тітова (Харківська муніципальна галерея); «Крихка безпека» – вітражні інсталяції художниці В. Калашник (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Найтепліший відтінок болю» – серія картин М. Золотарьової (простір «Art Area ДК» у Харкові); «Овочі наших думок» – графіка Л. Петрової та кераміка В. Юдіна (Ботанічний сад Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна); «Гуцульщина барвіста» – творчі доробки майстринь виробів із вовни Н. Потяк, Л. Пониполяк, Н. Копчук, Б. Шрайбер (Івано-Франківський краєзнавчий музей).

Музейна справа

6 листопада у Музеї української діаспори представили масштабний виставковий проєкт «Всесвіт Якова Гніздовського», присвячений 110-річчю від дня народження українського та американського художника-графіка. Подія стала кульмінацією ювілейного року, що об'єднав низку заходів в Україні та за

її межами. «Всесвіт Якова Гніздовського» склали понад дев'яносто графічних і живописних творів 1940–1980-х років із колекцій Музею української діаспори, Національного художнього музею України, Наукової бібліотеки НаУКМА, *Shum Art Gallery* та культурної інституції «МіжВухами». Доповнили експозицію архівні документи, листи, запрошення, видання з авторськими обкладинками, а також сучасні пам'ятні артефакти, створені на знак вшанування митця в Україні, як-от ювілейні марки та монети. Проєкт реалізовано за підтримки родини Якова Гніздовського (США) та Міжнародного благодійного фонду світових українців «Діаспора» (Україна). Водночас у Національному музеї у Львові ім. Андрея Шептицького було відкрито виставку «Вітер у кукурудзяному полі», що показала 58 оригінальних робіт Якова Гніздовського з музейного зібрання, колекцій Українського католицького університету і *Shum Art Gallery*, а також твори давніх майстрів графіки, які розкривають витoki мистецького методу Гніздовського.

У Києві та Львові «Фонд Алли Горської та Віктора Зарецького» організував дві ретроспективні виставки до 100-річчя художника-шістдесятника Віктора Зарецького. Від 17 жовтня до 14 грудня у столичному Національному музеї Тараса Шевченка демонструвалися живописні твори митця з музейних та приватних колекцій, вибрані монументальні роботи, створені у співавторстві з А. Горською й архівні матеріали. А вже з 11 листопада виставка «Сад Зарецького» у Львівському муніципальному мистецькому центрі представила ескізи та графіку Віктора Зарецького – найбільш інтимні роботи художника-шістдесятника з родинної колекції. У діалозі з панорамною виставкою в Києві львівська експозиція постає більш камерною та контемплативною. Разом вони окреслюють багатовимірність погляду на постать Зарецького та художні процеси 1960-х. Проєкти супроводжували дискусії, лекції та кураторські екскурсії.

13 листопада у Національному музеї декоративного мистецтва України в Києві відкрито виставку «Тендітна квітка Катерини Білокур», присвячену 125-річчю від дня народження художниці. Цим проєктом музей розпочав традиційний «Білокурівський листопад». До експозиції увійшла частина доробку мисткині – живопис раннього періоду творчості та натюрморти 1950-х років, що є золотим фондом музейного зібрання. Вперше виставлено тактильну копію картини «Кавун, морква, квіти», створену спеціально для незрячих та слабозорих відвідувачів. Також мистецтво Катерини Білокур ожило у віртуальному просторі музею в інтерактивній локації. Охочі мали змогу долучитись до VR-проєкту «Пізнай мистецтво через гру: віртуальний квест „Світ Катерини Білокур”», який реалізувала ГО *eMuseume* разом із Національним музеєм декоративного мистецтва України за підтримки Українського культурного фонду. Для квесту було розроблено понад 270 тривимірних моделей, два десятки інформаційних точок і десятків завдань.

18 листопада Національний музей «Київська картинна галерея» презентував виставку «Михайло Андрієнко-Нечитайло. Херсон – Париж» – першу персональну експозицію українського художника-модерніста, що був яскравим представником української еміграції в паризькій художній школі ХХ

століття. Вона знайомить із творчим шляхом митця від авангардних пошуків до фігуративу, поєднуючи роботи з музеїв та приватних колекцій. Артпроект, присвячений третій річниці визволення Херсона від російської окупації, створено спільно з Херсонським обласним художнім музеєм імені Олексія Шовкуненка, підкреслюючи зв'язок художника з Україною.

13 листопада у шести залах столичного Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал» розпочав роботу виставковий проєкт «Василь Стус. Поки ми тут, усе буде гаразд», в межах якого представлено великий масив архівних матеріалів, що допоможуть пізнати творчість Василя Стуса і заглибитись в контексти його доби. Ключовою частиною виставки стали архівні аудіо- та відеоматеріали. Відвідувачі отримали можливість почути голоси Василя Голобородька, Надії та Івана Світличних, Левка Лук'яненка, Василя Овсієнка, Ірини Жиленко та самого Василя Стуса. Власне прочитання поезії дисидента запропонували сучасні митці К. Калитко, С. Жадан, А. Сеїтаблаєв, В. Єрмоленко, Я. Черногуз, М. Барчук та ін. На виставці також представлено видання українського самвидаву і тамвидаву, мистецькі твори А. Горської, О. Заливахи, Г. Севрук, Б. Довганя, речі з таборового побуту політв'язнів, світлини, листи до рідних, щоденникові записи, документи карних справ тощо. Проєкт підготовлено у співпраці з ГО «Спільнота Мистецького арсеналу» за підтримки партнерів, як-от Інститут літератури імені Т. Шевченка НАН України, Музей шістдесятництва, Національний художній музей України, Музей українського самвидаву при видавництві «Смолоскип» та інших. Показ триватиме до 8 лютого.

6 листопада в межах фестивалю «Avant-garde Kyiv Fest 2025» у Музеї театрального, музичного та кіномистецтва України розпочалася виставка «Авангардна Україна», що наголошує на сценографії, театрі та дизайні 1920–1930-х років. В центрі експозиції – український театральний авангард як простір експерименту. Тут представлені роботи К. Єлеви, бойчукістів з Межигірського осередку, А. Петрицького, О. Хвостенко-Хвостова, В. Меллера та інших авторів, які втілили різні напрями пошуку українського модерного мистецтва. 25 листопада в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури відбулося відкриття виставки «Авангард. АРМУ. Початок» як фінал цьогорічного фестивалю, що відзначає століття Асоціації революційного мистецтва України. Академія представила унікальні твори українського авангарду з фондів Художнього музею НАОМА, презентуючи твори своїх попередників – викладачів і студентів, чії новаторські ідеї визначально вплинули на розвиток мистецтва ХХ століття. Організатори фестивалю «Avant-garde Kyiv Fest 2025» – МВЦ «Музей історії міста Києва» та філія Музей Авангарду.

19 листопада до річниці створення Музею авангарду – філії МВЦ «Музей історії міста Києва», презентовано дві масштабні виставки – «Авангард. АРМУ. Історія» та «Авангард. Культур-Ліга». Вони стали першими мистецькими проєктами у Музеї авангарду в історичній будівлі на Липській. Експозиція «Авангард. АРМУ. Історія» показала роботи учасників Асоціації революційного

мистецтва України (художників М. Глуценка, О. Павленко, О. Богомазова, М. Бойчука, В. Меллера, М. Жука, М. Рапая й інших) із фондової колекції Музею історії міста Києва та приватних збірок, значна частина яких уперше постала перед широким глядачем. Виставковий проєкт «Авангард. Культур-Ліга» продемонстрував спадок єврейської культурно-просвітницької організації «Культур-Ліга», до складу якої входили такі митці, як М. Шагал, М. Кац, Д. Штеренберг, А. Маневич, О. Цадкін та інші.

5–16 листопада в Музеї історії міста Києва пройшла виставка «Яворницький: на шляху до історії козацтва», присвячена 170-річчю від дня народження дослідника історії українського козацтва Дмитра Яворницького, що була організована спільно з Українським інститутом національної пам'яті. Основою цього проєкту стали картини А. Погрібного, створені для книги «Дмитро Яворницький: від Харкова до Дніпра». Завдяки архівним джерелам художник зміг відтворити в них ключові образи з життя Д. Яворницького – старовинні види Сонцівки, Харкова та Дніпра. 27 листопада в музеї також запрацювала велика історична фотоекспозиція «Київ через об'єктив. З історії міської фотографії. 1850–1930 роки», яка демонструє становлення та розвиток фотографії в столиці – від перших знімків київських краєвидів до жанрової та архітектурної фотодокументації початку ХХ століття. На виставці представлено матеріали з фондів найбільших національних музеїв, архівів та приватних колекцій, зокрема з родинних фотоархівів київських династій Березовських, Біляшівських, Понамарчуків, Прахових. У показі, зокрема: роботи Михайла Болотова – автора високохудожніх панорам і видів Києва 1920–30-х років; світлини ушкоджень київських пам'яток під час артилерійських обстрілів більшовиків у січні 1918 року; моделі фотоапаратів початку ХХ століття та 1920–30-х років.

7 листопада Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького презентував виставковий проєкт «Архангел Михаїл – Ангел Перемоги», приурочений до 120-річчя з часу заснування музею та 160-річчя від дня народження його фундатора. Експозиція об'єднала пам'ятки XI–XXI століть зі збірки музею – від давніх ікон до сучасних авторських інтерпретацій образу Архангела Михаїла. Поруч з іконописом представлено вироби декоративного металу, скульптури, графіка та зразки художнього текстилю. Окрему частину проєкту склала добірка сучасної української ікони, зокрема роботи київської художниці К. Косьяненко та митців львівської іконописної школи – К. Кузів, У. Нищук, Т. Новака, Н. Русецької й інших. В межах експозиції відбулося представлення каталожного видання М. Гелитович «Архангел Михаїл з діяннями» (2025 рік), яке доповнює виставку і включає двадцять ікон XV–XVIII ст. із колекції Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького.

Експонати з музейних і приватних колекцій сформували нові виставки: «Сад духовний Валерія Шевчука» – особисті фото та речі письменника, передані в дар музею родиною В. Шевчука (Національний музей літератури України);

«Параска Власенко. Симфонія кольору і орнаменту» до 125-річчя художниці – близько пів сотні творів мисткині (Національний музей декоративного мистецтва України); «Київський оберіг» – індивідуальні, побутові та суспільно-презентаційні обереги, від амулетів до державних символів, речі, що стали талісманами для захисників на фронті, як-от фото, листи, уламки (Музей історії міста Києва); «Морські походи запорожців та Хортицька верф» – чотири сотні артефактів XVII–XVIII століть, які подарував заповіднику «Хортиця» меценат О. Шереметьєв: зброя, гармати, корабельні інструменти, карти, аmunіція та побутові речі козаків-мореплавців (Історико-культурний комплекс «Запорозька Січ» Національного заповідника «Хортиця»); «Опанас Заливаха. До 100-річчя з Дня народження» – близько 100 творів художника-шістдесятника із фондів музею, приватних та родинних колекцій (Музей мистецтв Прикарпаття в Івано-Франківську); «Нитка ідентичності. Найдавніші гердани» – традиційні бісерні прикраси Прикарпаття XIX – середини XX ст. (Івано-Франківський краєзнавчий музей).

Охорона культурної спадщини

Міністерство культури України додало до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України нові елементи – «Традицію і практику просторового та ужиткового оздоблення на Миколаївщині: таврійський розпис» та «Культуру побутування бувальщин про конотопську відьму» (культурна спадщина Сумщини).

Культура та технології

Сучасні технології відкривають нові можливості для занурення в культурну спадщину, роблячи знайомство з історією більш доступним. Київські заповідники разом із ГО «єМузей» представили два нові аудіогіди. Національний заповідник «Києво-Печерська лавра» – аудіогід, адаптований жестовою мовою. Це перший в Україні сервіс такого формату, розміщений на платформі *emuseum.online*. Жестову інтерпретацію виконала перекладачка та дослідниця культури доступності У. Шуміло. Аудіогід дає змогу людям із порушеннями слуху ознайомитися з основними об'єктами Лаври: Успенським собором, Троїцькою надбрамною церквою, Дзвіницею та храмом Спаса на Берестові. У Національному заповіднику «Софія Київська» також з'явився новий аудіогід, озвучений н. а. України Н. Сумською. Аудіогід проводить крізь мозаїки, фрески та історії XI століття. Його можна слухати онлайн на сайті *emuseum.online* та безпосередньо в заповіднику за QR-кодами, розміщеними на об'єктах.

У Дніпровському художньому музеї за підтримки Українського культурного фонду створено проєкт «Мистецтво за межами зору». До уваги відвідувачів виставлено шість тифлозображень картин, оригінали яких зберігаються у фондах. Обрані твори репрезентують різні жанри та епохи – від реалістичних традицій західноєвропейського живопису до символізму й української ікони. Візуальний ряд доповнили музичні композиції, що

допоможуть почути мову кольорів.

Волинський краєзнавчий музей презентував 3D-тур експозиціями Художнього музею Луцька, розроблений в межах проекту «Мистецтво об'єднує: шедеври Художнього музею у новому вимірі». 3D-тур адаптований для різних соціальних груп, має аудіогід, субтитри, зручний інтерфейс і версію для VR-окулярів *Meta Quest 3S*. Поціновувачі мистецтва мають змогу зануритися у віртуальний простір залів, де зібрано унікальну колекцію українського й європейського мистецтва XVI – початку XX століття, а це майже сто предметів живопису, графіки та скульптури, що зберігаються у сховищі з міркувань безпеки. Ініціативу підтримали Український культурний фонд та Швейцарсько-український проект «Згуртованість та регіональний розвиток України» (UCORD).

В Острозі на Рівненщині реалізовано масштабний проект «Острог у VR», – комплексний 3D-тур музеями (як от музей книги та друкарства) та історичними локаціями міста. Формат віртуальної прогулянки дозволив інтегрувати в нього сотні оцифрованих експонатів, тривимірні реконструкції архітектурних пам'яток XVI–XVIII століть, відеолекції про найцікавіші культурні та історичні об'єкти. Для зручності віртуальних мандрівників проєкт доповнено аудіогідом.

Кіномистецтво

Від 25 жовтня до 2 листопада у Києві (в кінотеатрі «Жовтень» та Будинку кіно) тривав 54-й Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість» за підтримки Державного агентства України з питань кіно та Національної спілки кінематографістів України. Почесного «Скіфського оленя» за видатний внесок в українське кіномистецтво на відкритті фестивалю отримав режисер С. Маслобойщиков, а також відбувся показ його фільму «Яса». Вже втретє від початку повномасштабної агресії росії «Молодість» провели в повному форматі. Це і конкурсна програма (міжнародний конкурс студентських, короткометражних та повнометражних фільмів-дебютів, національний конкурс короткого метру, документальний конкурс та *Teen Screen*), і позаконкурсна (українські прем'єри, фестиваль фестивалів, молодість-молодість, опівнічний сеанс, *Forma*, скандинавська панорама, століття великих та спеціальні події). Загалом цього року глядачам показали 158 стрічок із 59 країн, серед яких була прем'єра документальної стрічки «Птахи і звірі. Всесвіт Гніздовського», створена Н. Парфан на замовлення «Суспільного». Володарем Гран-прі 54-ї «Молодісті» став дебютний повнометражний фільм українського режисера Ю. Дуная «Втомлені». У Національному конкурсі короткого метра перемогла ігрова картина В. Туряниці «Роздуми про мир під час повітряного нальоту». Журі Спілки кінокритиків України, у складі І. Кромфа, Я. Дудко й О. Гусева, відзначило одразу дві роботи – «Недоступні» К. Земляного та «Євротелепорт» Н. Ільчук. Переможцем пітчінгу фільмів *RAW PITCH* визнано кінопроєкт «Вовки на Марсовому полі» режисерки М. Шкрабалюк, а спеціальну відзнаку отримав кінопроєкт «Мова риб» Г. Лаврінець.

29 листопада у столичному кінотеатрі «Жовтень» відбулася церемонія нагородження переможців восьмої Національної премії кінокритиків «Кіноколо». Премію традиційно присуджує спільнота українських кінокритиків, кіножурналістів і кінознавців, відзначаючи найяскравіші досягнення вітчизняного кіно. У 2025 році комітет премії, а це загалом 60 експертів, оцінив 228 кінотворів і 11 робіт, поданих у категорію «За досягнення». Лауреатів обрали в 11 номінаціях: «Найкращий повнометражний ігровий фільм» – «Ти – космос» (режисер П. Остріков, продюсери А. Яценко, В. Яценко); «Найкращий короткометражний ігровий фільм» – «Життя починається» (режисер О. Тараненко, продюсер А. Корнієнко); «Найкращий повнометражний документальний фільм» – «2000 метрів до Андріївки» (режисер М. Чернов, продюсери М. Чернов, А. Бабенко, М. Майснер, Р. Аронсон-Рат); «Найкращий короткометражний документальний фільм» – «Як пройшли мої літні канікули?» (режисер А. Лукіч, продюсер К. Нечмоня); «Найкращий анімаційний фільм» – «Київський торт» (режисер М. Лиськов, продюсер К. Тамм); «Відкриття року» – режисер П. Остріков (фільм «Ти – космос»); «Найкраща режисура» – М. Чернов (фільм «2000 метрів до Андріївки»); «Найкращий актор» – В. Кравчук (фільм «Ти – космос»); «Найкраща акторка» – А. Пустовіт (фільм «Наш дім у вогні»); «Найкращий сценарій фільму» – П. Остріков (фільм «Ти – космос»); «За досягнення» – В. Прилуцький, А. Дарман за дослідження кіноархіву студентських фільмів КНУТКиТ ім. І. К. Карпенка-Карого та віднайдення архівних фільмів 1930-х, за відеоінсталяцію «Архів у війні». Засновники Національної премії кінокритиків «Кіноколо» – асоціація «Сприяння розвитку кінематографа в Україні – дивись українське!», Спілка кінокритиків України та кінокомпанія «Артхаус Трафік» за підтримки Державного агентства України з питань кіно.

16–22 листопада на сцені Червоної зали Будинку кіно у Києві пройшов XXI Міжнародний студентський кінотелефестиваль «Пролог». Організаторами заходу є Міністерство культури України, Київський національний університет театру, кіно і телебачення ім. Івана Карпенка-Карого та Національна спілка кінематографістів України. Учасники та гості переглянули 244 студентські кінороботи з України, Німеччини, Польщі, Литви, Чехії, Ізраїлю, Франції – короткометражні ігрові, документальні та анімаційні. Вперше було представлено новий формат «Хвилина» (для стрічок тривалістю до однієї хвилини). Серед нагород Міжнародного студентського кінотелефестивалю «Пролог 2025»: Гран-прі – «AMPHIBOLOS LITHOS» (В. Гриша); Найкращий ігровий фільм – «Скляні замки»

(Г. Сержанов); Найкращий сценарій ігрового фільму – «Намалюй мені ніч» (М. Соболю); Найкраща чоловіча роль – Д. Кирій-Федосенко (фільм «Закопали труп»); Найкращий продюсер фільму – Г. Сержанов (фільм «Скляні замки»); Найкраща операторська робота (неігровий фільм) – «GRAND JETÈ» (А. Нагач); Найкращий фільм програми «Хвилина» – «My Persona» (І. Жидкова). Крім конкурсної програми, в межах фестивалю було проведено майстер-класи, творчі вечори, презентації та пітчінг ідей.

15 листопада в артпросторі «Підземний перехід Вагабундо» в Івано-Франківську відбувся перший міжнародний камерний кінофестиваль «Myth: Social Impact Film Award», організований фундацією «МІФ». Програма включала кінопокази, фотовиставку «Amnesty International Ukraine», панельну дискусію про роль кіно під час війни та перформанс «Ті, хто торкнувся війни». На участь у заході надійшло понад три сотні заявок. Свої роботи у фіналі представили 33 автори з різних країн. Творці сфокусували увагу на питаннях справедливості та цінності людського життя. Найкращим міжнародним фільмом було визнано роботу «Breath of life» (М. Омірова, Велика Британія). У національній категорії перемогу здобула стрічка «Вирва» (Д. Секунда).

У листопаді на великі екрани країни вийшли фільми: «Ти – космос» П. Острікова, «Океан Ельзи: Спостереження шторму» А. Григоряна (весь дохід від прем'єрного показу документальної стрічки у Львові та Києві спрямовано на реабілітацію військових у центрі *Unbroken*), кіноальманах із семи новел «Війна очима тварин» (режисери М. Слабошпицький, Ю. Шашкова, А. Лідаговський, М. Тузов, О. Мамедов, І. Сауткін, С. Костюк), «Батьківські збори» Д. Шмурака, «Вартові Різдва» О. Кірієнка.

Література

8 та 9 листопада у Львові на *!FESTrepublic* відбувся другий міжнародний поетичний фестиваль «Земля Поетів», а це більш як 50 подій у чотирьох літературних локаціях («Шевченко», «Франко», «Леся» і «Стус»): поетичні читання, інтелектуальні бесіди, мистецькі проекти та благодійні аукціони. Центральна тема фестивалю – «Пам'ятати усіх. Повернення імен на Землю Поетів», в межах якої лунали голоси Юрія Покальчука, Ігоря Римарука, Олега Лишеги, Ірини Калинець, Назара Гончара, Аттили Могильного та ін. Учасниками поетичного форуму стали близько сотні митців і лідерів думок. Аншлаги зібрали поети та поетки К. Калитко, А. Дронь, С. Жадан, М. Савка, Н. Білоцерківець, Л. Таран, Ю. «Тайра» Паєвська, Д. Лазуткін і багато інших. У програмі «Землі Поетів» – також сольні концерти гуртів «Жадан і Собаки», «Vivienne Mort», «Мертвий Півень» із Ю. Іздриком, виступ М. Бурмаки та дві вистави: «Дощ падає, діти ростуть» (за віршами А. Дроня та О. Каданова) і «Любов варта всього» (імерсивна вистава-перформенс). Окрему локацію у залі «Леся» мала аудіальна програма. Тут можна було послухати новий альбом від застосунку *LitCom* «Голоси. Свідчення» – від унікального звучання голосу Євгена Маланюка в еміграції до пророчого Дмитра Павличка перед розстрілами на Майдані. Впродовж двох днів фестивалю зібрано понад 400 тисяч гривень на потреби 2 корпусу Національної гвардії України «Хартія».

Від 31 жовтня до 2 листопада у Кривому Розі на Дніпропетровщині вперше пройшов літературний фестиваль «КривБаз». Проєкт реалізовано за підтримки Українського інституту книги з метою популяризації читання та підтримки культурного життя містян. Криворізький центр сучасної культури запропонував відвідувачам різноманітну програму – зустрічі з письменниками,

дискусії, освітні події та майстер-класи, книжковий ярмарок, виставку артбуків від Миколаївської школи фотографії *МУРН*, показ документального фільму «Малевиц» режисерки Д. Онищенко, а також музичні виступи Ж. Кудрик і гурту *ВАНРОМА*. Серед запрошених гостей: А. Любка, М. Лаюк, Ю. Прохасько, О. Павлова, А. Лодигіна, Р. Кузик та інші. В межах фестивалю пройшли два відкриті конкурси: «Голоси нового покоління» (для молодих поетів і поеток) та «Голоси ВПО» (історії, есеї, щоденники тощо).

1 та 2 листопада в Одесі та Миколаєві відбулися дві паралельні літературні події – «Поетичні читання Меридіан Одеса» та «Поетичні читання Меридіан Миколаїв», організовані Міжнародною літературною корпорацією *Meridian Czernowitz*. Заходи покликані посилити культурну присутність сучасної української літератури в містах, що є символами незламності. У програмі – презентації книжок, поетичні читання та творчі вечори за участі таких авторів і авторок, як А. Любка, А. Чех, Я. Черногуз, М. Лаюк, О. Бойченко, І. Малкович, О. Забужко.

15 листопада в Ірпені на Київщині пройшов VI Міжнародний фестиваль письменників-перекладачів «Кочур-Фест», присвячений пам'яті українського перекладача, поета та літературознавця Григорія Кочура. В межах фестивалю вшановують переможця державної перекладацької премії імені Григорія Кочура (організаційний супровід здійснюється Держмистецтвом). Лауреатом цього річної відзнаки став поет, перекладач і видавець О. Жупанський за переклад з німецької мови збірки поезії «Сльози вітчизни» А. Гріфіуса. Також під час заходу відбулася презентація книги «Просто неба. Архів Григорія Кочура. Василь Симоненко» з передмовою та примітками літературознавця А. Ткаченка.

Переможцями Всеукраїнської літературної премії імені Василя Кобця оголошено М. Матіос за книгу «Мама» (проза) та І. Зелененьку за збірку «Васильки» (поезія). Нагородження лауреатів відбулося 11 листопада у Вінницькій обласній науковій бібліотеці ім. Валентина Отамановського під час літературних читань «В товаристві Кобця Василя».

Журі Всеукраїнського літературного конкурсу імені Олени Теліги та Олега Ольжича «Тільки тим дана перемога, хто у болі сміється зміг!» визначило переможців 2025 року в номінації «Художні твори». Серед них: Н. Туалти (I місце за п'єсу «Білий світ»); В. Галадим (II місце за новелу «Повернення»); О. Лагошняк (III місце за повість «Лютий»). Конкурс, заснований Організацією українських націоналістів та Жіночим товариством імені Ольги Басараб та Олени Теліги, проводиться за підтримки Державного комітету телебачення і радіомовлення України.

Бібліотечна справа

5 листопада у Кропивницькому на базі Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Дмитра Чижевського відбувся професійний діалог «Бібліотеки й музеї: час реальних змін», де фахівці обговорювали такі актуальні питання, як реформа бібліотечної системи, цифровізація, нові технології, зміцнення ролі

бібліотек та музеїв у суспільстві, виклики воєнного часу. У заході взяли участь перша заступниця міністра культури України Г. Григоренко, генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Сербін, президентка Української бібліотечної асоціації, заступниця генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Бруй, керівники обласної військової адміністрації, обласної ради, бібліотек і музеїв Кіровоградщини, представники громадських організацій і науковці. Результатом зустрічі стало напрацювання пропозицій щодо потреб та кроків необхідних для покращення діяльності та модернізації закладів культури. На завершення відбувся благодійний концерт «Олег Сербін збирає друзів» на підтримку Збройних сил України.

9–21 листопада у стінах Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого в Києві пройшла Щорічна конференція ВГО «Українська бібліотечна асоціація» 2025. У програмі заходу – дискусії, презентації, зустрічі з партнерами з України та Європи, а також презентація та ухвалення Стратегії розвитку УБА на 2026–2030 роки, яку представили президентка Української бібліотечної асоціації, заступниця генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Бруй та виконавча директорка УБА Я. Сошинська. Бібліотечна спільнота країни мала нагоду поспілкуватися онлайн з володарями титулу «Бібліотека року» Німеччини – колегами з Міської бібліотечної системи Дрездена, які поділилися досвідом впровадження екологічних рішень, інноваційними підходами до роботи з громадами та успішними кейсами волонтерського залучення. Особливою частиною конференції стала церемонія вручення нагород і відзнак ВГО «Українська бібліотечна асоціація». Цьогоріч почесне звання «Бібліотека року 2025» присвоєно Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка за реалізацію проєкту «Цифровий архів документів про російсько-українську війну».

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60х84/16. Умовн. друк. арк. 1,06. Б/т. Зам. 83. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12